

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ...เขาชะเมา..... จังหวัด.....ระยอง.....

ข้อมูล ณ วันที่.....๘.....เดือน.....สิงหาคม.....พ.ศ.....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายภคิน ทองเพชรบุรพา
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๑๔๔ หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยทับมอญ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
โทรศัพท์ ๐๖๑-๔๒๖๙๙๓๖ Facebook ภคิน ทองเพชรบุรพา Line Phakin๗๓๘๐
ปีเกิด พ.ศ.๒๕๑๓
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ปริญญาโท
สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
คณะ/สาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขา สหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ การปล่อยเช่าอสังหาริมทรัพย์ (ห้องเช่า)
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ทูเรียน, มังคุด

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๒.... แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

ศูนย์เรียนรู้มีพื้นที่ประมาณ ๓๐ ไร่ ซื่อบ้านสวนต้นน้ำ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยทับมอญ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง พืชที่ปลูกเป็นไม้ผล ได้แก่ มังคุด ทูเรียน และพืชผักสมุนไพร โดยแปลงเรียนรู้แบ่งเป็น ๒ แปลง ได้แก่ ๑) แปลงผลไม้อินทรีย์ ๒) แปลงผักอินทรีย์

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานที่ ๑ การผลิตไม้ผลและผักอินทรีย์

- ทำความรู้จักเกษตรอินทรีย์ ปุ๋ยอินทรีย์และการปรับปรุงดิน การจัดการศัตรูพืชแบบชีวภาพ และการปลูกผัก/ผลไม้ตามฤดูกาลแบบอินทรีย์

ฐานที่ ๒ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

- หลักการแปรรูปผลไม้แบบไม่ใช้สารเคมี การเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร การสร้างแบรนด์สินค้าอินทรีย์ และการขอใบรับรอง ออ. และการตลาดออนไลน์

ฐานที่ ๓ การลดต้นทุนการผลิต

- การผลิตน้ำหมักชีวภาพ, การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การผลิตและการใช้ฮอร์โมนไข่ และการผลิตและการใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา

ฐานที่ ๔ บัญชีต้นทุนอาชีพ

บัญชี - งานในครัวเรือน

ลำดับที่	รายการ	หน่วย	ราคาต่อหน่วย	รวม	หมายเหตุ
1	ค่าเช่าที่ดิน	ไร่	1000	1000	
2	ค่าเช่าเครื่องมือ	ชิ้น	500	500	
3	ค่าเช่าแรงงาน	คน	200	200	
4	ค่าเช่าปุ๋ย	กิโลกรัม	10	10	
5	ค่าเช่าสารเคมี	ลิตร	50	50	
6	ค่าเช่าเชื้อจุลินทรีย์	ซอง	100	100	
7	ค่าเช่ารถไถ	ชั่วโมง	1000	1000	
8	ค่าเช่ารถบรรทุก	ชั่วโมง	500	500	
9	ค่าเช่ารถจักรยานยนต์	ชั่วโมง	100	100	
10	ค่าเช่ารถจักรยาน	ชั่วโมง	50	50	
11	ค่าเช่ารถจักรยานยนต์	ชั่วโมง	100	100	
12	ค่าเช่ารถจักรยาน	ชั่วโมง	50	50	
13	ค่าเช่ารถจักรยานยนต์	ชั่วโมง	100	100	
14	ค่าเช่ารถจักรยาน	ชั่วโมง	50	50	
15	ค่าเช่ารถจักรยานยนต์	ชั่วโมง	100	100	
16	ค่าเช่ารถจักรยาน	ชั่วโมง	50	50	
17	ค่าเช่ารถจักรยานยนต์	ชั่วโมง	100	100	
18	ค่าเช่ารถจักรยาน	ชั่วโมง	50	50	
19	ค่าเช่ารถจักรยานยนต์	ชั่วโมง	100	100	
20	ค่าเช่ารถจักรยาน	ชั่วโมง	50	50	

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๕.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
๒. หลักสูตรการทำเกษตรอินทรีย์
๓. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
๔. การลดต้นทุนการผลิต (ปุ๋ยหมัก, ปุ๋ยชีวภาพ)
๕. บัญชีต้นทุนอาชีพ

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ ประกอบด้วย

หลักสูตรการทำเกษตรอินทรีย์

หลักสูตรนี้มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้เกษตรกรหรือผู้สนใจสามารถทำเกษตรอินทรีย์ได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐาน ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างรายได้ที่ยั่งยืน โครสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย

๑. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

- ความหมายและหลักการของเกษตรอินทรีย์
- ความแตกต่างระหว่างเกษตรเคมีและเกษตรอินทรีย์
- ประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์ต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และเศรษฐกิจ
- มาตรฐานและการรับรองเกษตรอินทรีย์ (IFOAM, Organic Thailand, GAP, ฯลฯ)

๒. การจัดการดินและการเตรียมพื้นที่ปลูก

- การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมัก
- การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และฮอร์โมนพืชธรรมชาติ
- การคลุมดินและการอนุรักษ์น้ำดิน
- การเตรียมแปลงปลูกสำหรับพืชแต่ละชนิด

๓. การปลูกและดูแลพืชอินทรีย์

มังคุด

- การดูแลรักษาแบบอินทรีย์ (การให้น้ำ การพรวนดิน การใส่ปุ๋ย)
- การป้องกันโรคแมลงโดยไม่ใช้สารเคมี

ทุเรียน

- การปลูก การตัดแต่งกิ่ง และการให้น้ำ
- การป้องกันศัตรูพืชแบบชีวภาพ
- การจัดการผลผลิตเพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานตลาด

ผักอินทรีย์

- การวางแผนการปลูกแบบหมุนเวียน
- การเตรียมเมล็ดพันธุ์และการเพาะกล้า
- การปลูก การให้น้ำ และการควบคุมวัชพืชแบบธรรมชาติ
- การป้องกันศัตรูพืชด้วยชีวภัณฑ์

มังคุดอินทรีย์

ทุเรียนอินทรีย์

ผักอินทรีย์

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรการลดต้นทุนการผลิต (ปุ๋ยหมัก, ปุ๋ยชีวภาพ)

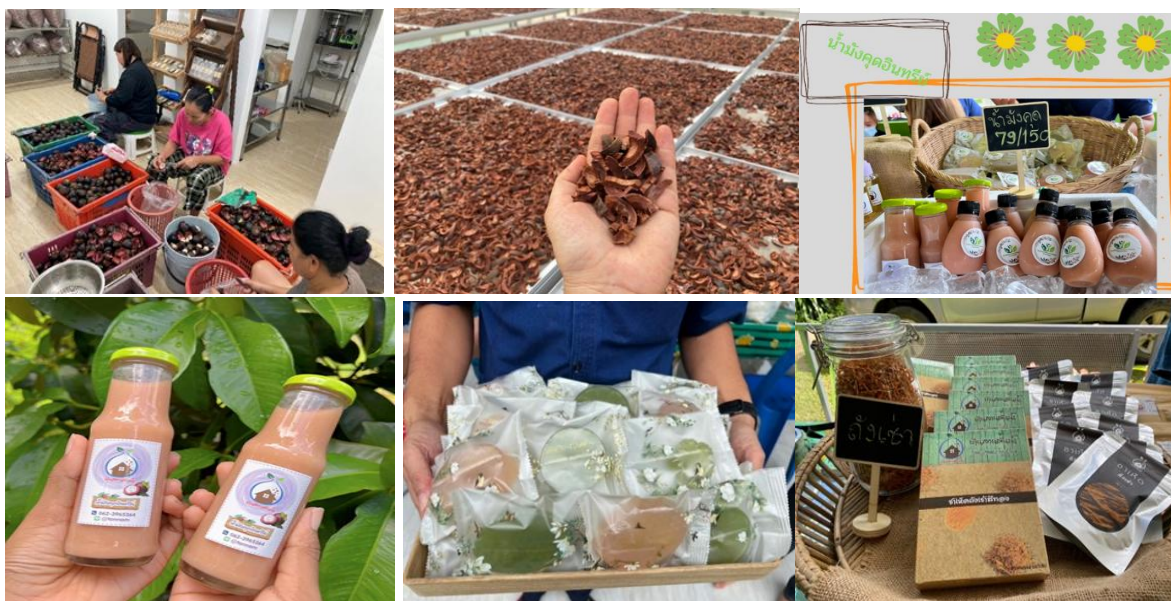
เป็นแนวทางสำคัญในเกษตรอินทรีย์และเกษตรกรรมยั่งยืน ช่วยให้เกษตรกรลดค่าใช้จ่ายจากปุ๋ยเคมีและสารเร่งการเจริญเติบโตต่างๆ โดยการผลิตปุ๋ยใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่น บ้านสวนต้นน้ำเป็นศูนย์เรียนรู้ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ เช่น การร่วมกันทำกิจกรรมผลิตปัจจัยการผลิตสำหรับใช้ในแปลงเช่น การร่วมการทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ำหมักชีวภาพสูตรต่างๆ สำหรับใช้บำรุงดิน ดอก ผล ตลอดจนน้ำหมักที่ใช้ป้องกันโรคพืชและศัตรูพืชโดยนำเอาวัตถุดิบที่มีอยู่ในแปลงบ้านสวนต้นน้ำและสมาชิกในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้จะช่วยลดรายจ่ายแล้วยังช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรที่ใช้สารเคมีได้ลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีจัดอบรมให้ความรู้กับคนในชุมชนและผู้สนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ ทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักสูตรบำรุงดิน ใบ ดอก น้ำหมักสูตรป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ด้วยการนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปให้เก็บรักษาได้นานขึ้น, สะดวกต่อการบริโภค, และสามารถขยายโอกาสสู่ตลาดใหม่ ๆ ทั้งในและต่างประเทศ โดยการรวบรวมผลผลิตที่มีคุณภาพ ขายให้กับลูกค้าโดยตรงผ่านช่องทางออนไลน์ และออฟไลน์ โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางเป็นการลดการกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ทำให้ลูกค้าได้รับสินค้าที่ดีมีคุณภาพที่ส่งตรงจากสวน เกิดความประทับใจทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคและเกิดการซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง ในช่วงผลผลิตราคาตกต่ำก็นำผลผลิตมาแปรรูปเช่น เนื้อมังคุดแช่แข็ง น้ำมังคุดสกัดเย็น สบู่มังคุด ฯลฯ และนำผลผลิตบางอย่างที่ต้องทิ้งมาหมักเป็นปุ๋ย หรือมาทำให้เพิ่มมูลค่าเช่นเปลือกมังคุดนำมาอบแห้งเพื่อขายให้กับบริษัทเอาไปทำเป็นสารสกัดในการทำเวชสำอางเป็นต้น

การออกบูธผลิตภัณฑ์ให้ความรู้และการส่งเสริมการขายสินค้าอินทรีย์ถึงผู้บริโภค

ห้องสำหรับการทำกิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหาและรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

ศพก. หลักอำเภอเขาชะเมา เป็นศูนย์เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเป็นวิสาหกิจชุมชนสร้างอาหารปลอดภัยอำเภอเขาชะเมา โดยหลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. หลัก คือหลักสูตรการทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรทราบถึงกระบวนการการทำเกษตรอินทรีย์อย่างถูกต้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และพัฒนาความรู้เรื่องการพึ่งตนเองในด้านอื่นๆ อีกหลายด้าน โดยมีแนวคิดในการสร้างอาหารที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย

อบรมให้ความรู้การทำเกษตรอินทรีย์

การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต

- การจัดการกระบวนการผลิต

๑) การตัดแต่งกิ่ง

การตัดแต่งกิ่ง เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปฏิบัติในการทำผลไม้อินทรีย์ โดยทำการตัดแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อให้ทรงพุ่มมีความโปร่งแสงแดดส่องถึงด้านในทรงพุ่ม ช่วยลดการสะสมของศัตรูพืชและโรคพืช การตัดแต่งกิ่งเพื่อควบคุมความสูงและขนาดทรงพุ่มไม่ให้มีขนาดใหญ่เกินไป มีความเหมาะสมกับความอุดมสมบูรณ์ของดินและปัจจัยการผลิตอินทรีย์ที่ใช้เนื่องจากมีธาตุอาหารอย่างจำกัด การตัดแต่งกิ่งช่วยลดปัญหาด้านโทรคมนาคมเนื่องจากอากาศธาตุอาหารได้และยังช่วยเรื่องการเก็บเกี่ยวได้ง่ายขึ้น

๒) การจัดการธาตุอาหารพืช

การจัดการธาตุอาหารของไม้ผลอินทรีย์ เป็นสิ่งสำคัญและจะต้องให้เพียงพอต่อการเจริญเติบโต การออกดอก ติดผล ซึ่งจะต้องวางแผนการใส่ปุ๋ยหมักตามระยะการพัฒนารูปของพืช ดังนี้

- ช่วงหลังเก็บเกี่ยวฉีดพ่นน้ำปลาหมักลงดินและน้ำหมักมะพร้าวที่ใบ ทุก ๓๐ วัน เพื่อเป็นธาตุอาหารในการพัฒนาด้านการแตกยอดและใบอ่อน และธาตุไนโตรเจนบำรุงใบให้เขียวเข้ม

- ช่วงก่อนออกดอก ประมาณเดือน สิงหาคม-กันยายน จะเป็นช่วงที่ใบชุดสุดท้ายเริ่มแก่ และเริ่มมีฝนทิ้งช่วง เป็นระยะที่ต้องจัดการปุ๋ย เพื่อให้พืชสะสมอาหารบริเวณกิ่งและยอด เพื่อเตรียมพร้อมออกดอก โดยฉีดพ่นน้ำหมักผลไม้และน้ำหมักนมเพื่อให้ต้นและใบสมบูรณ์ พร้อมออกดอก

- ช่วงติดผลเป็นระยะที่พืชต้องการธาตุอาหารในปริมาณมาก หากไม่เพียงพออาจส่งผลให้การเจริญเติบโตของผลไม้ปกติหรือด้อยคุณภาพ ดังนั้น จะต้องฉีดพ่นน้ำหมักมะพร้าวทางใบ

๓) การปรับปรุงดิน

- การตรวจสอบคุณสมบัติทางเคมีของดินตามหลักวิชาการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงดิน โดยจะมีการตรวจวัดทุกปีหลังฤดูการเก็บเกี่ยว โดยเก็บตัวอย่างดิน อย่างถูกต้อง (หลายจุดในแปลง, ลึกประมาณ ๑๕-๒๐ ซม.) จากนั้นส่งตัวอย่างไปวิเคราะห์ ณ ห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน หรือมหาวิทยาลัยที่มีภาควิชาการเกษตร แปลผลการวิเคราะห์ โดยอ้างอิงเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ และวางแผนปรับปรุงดิน ตามผลวิเคราะห์ เช่น การใส่ปูนปรับ pH การใช้ปุ๋ยสูตรเฉพาะ หรือการปรับปรุงอินทรีย์วัตถุ

๔) การจัดการศัตรูพืช

การรักษาความสมดุลของระบบนิเวศในสวน เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ ช่วยลดการระบาดของแมลงศัตรูพืช โดยหากมีการระบาดมาก เช่น ช่วงที่มีการแตกใบอ่อนในฤดูฝน จะมีหนอนกินใบ เพลี้ยไก่แจ้ ทำลายใบ จนเสียหายมาก จะใช้วิธีการฉีดพ่นสารสกัดสมุนไพร เพื่อป้องกันกำจัด การตัดแต่งกิ่งภายในทรงพุ่มไม่ให้แน่นทึบ ช่วยลดปัญหาโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราในช่วงที่มีฝนตกชุกแต่ หากมีฝนตกติดต่อกันหลายวัน มีเชื้อราระบาดมาก จะป้องกันกำจัดด้วยสารสกัดสมุนไพรที่มีรสฝาด เช่น น้ำหมักหมาก บอระเพ็ด อัตรา ๑ลิตร ต่อน้ำ ๕๐๐ ลิตร

๕) การจัดการวัชพืช

กำจัดวัชพืชด้วยเครื่องตัดหญ้า โดยยึดหลักการ คือ กำจัดวัชพืชก่อนแตกใบอ่อนและก่อนออกดอก ติดผล โดยคำนวณช่วงเวลาให้หญ้าออกใหม่เป็นอาหารของแมลง เพื่อช่วยลดการเข้าทำลายใบอ่อน ดอก ผลอ่อน และไม่กำจัดวัชพืชทั้งหมด เพื่อเป็นแหล่งอาศัยของแมลงศัตรูธรรมชาติ เช่น แมลงหางหนีบ และแตนเบียน ส่วนวัชพืชชนิดใดที่ไม่ต้องการให้แพร่ขยาย ควรตัดก่อนออกดอก การควบคุมวัชพืชช่วงออกดอก ติดผล จะไม่กำจัดวัชพืชบ่อยเกินไป เนื่องจากเป็นช่วงเข้าสู่ฤดูแล้ง การมีวัชพืชปกคลุมช่วยรักษาความชื้นบริเวณผิวดิน ช่วยป้องกันการเกิดอาการขาดน้ำของพืช โดยเฉพาะมังคุด จะมีอาหารผลร่วงและผลเหี่ยว การควบคุมวัชพืชช่วงเก็บเกี่ยว ควรจัดการตัดหญ้ารอบทรงพุ่มและบริเวณทางในสวนเพื่อสะดวกต่อการเก็บเกี่ยวและขนย้ายผลผลิต

๖) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวใช้แรงงานที่ได้รับการฝึกและแนะนำวิธีการเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี โดยเก็บเกี่ยวผลผลิตตามอายุความสุกแก่ เช่น เก็บเกี่ยวมังคุดเมื่อเปลือกเริ่มเปลี่ยนเป็นสีม่วงแดงหรือระยะสุกแก่ระยะ ๓-๔ โดยเก็บเกี่ยวด้วยความระมัดระวัง เพื่อป้องกันการกระแทกหรือเกิดรอยแผล มีการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์และภาชนะ

บรรจุมูลผลิตให้เหมาะสมพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ไม่ทำให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ และมีการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสมและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เนื่องจาก ศพก. หลักอำเภอเขาชะเมา ได้จัดตั้งใหม่เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๘ แม้จะยังไม่มีการบูรณาการอย่างกว้างขวางกับคณะกรรมการระดับจังหวัดมากนัก แต่ก็ได้เริ่มมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ โดยเฉพาะสำนักงานเกษตรอำเภอ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงงานในระดับพื้นที่กับระดับจังหวัด

การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- จัดการประชุมร่วมระหว่าง ศพก. หลัก, ศพก. เครือข่าย, แปลงใหญ่ และสำนักงานเกษตรอำเภอ
- มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางจากระดับจังหวัด/ส่วนกลาง
- รับฟังความคิดเห็นของเกษตรกรและกลุ่มเป้าหมายเพื่อสะท้อนความต้องการในพื้นที่

การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการวิเคราะห์สถานการณ์

- นำข้อมูลปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่มารวบรวม
- วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)
- ใช้ข้อมูลนี้เพื่อกำหนดแนวทางและกิจกรรมให้สอดคล้องกับศักยภาพและสภาพพื้นที่จริง

การบูรณาการเป้าหมายร่วมกัน

- การประสานแผนงานของแปลงใหญ่และ ศพก. เครือข่ายให้ไปในทิศทางเดียวกัน
- เสนอโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายระดับจังหวัด เช่น เกษตรอัจฉริยะ, การลดต้นทุนการผลิต

การเพิ่มคุณภาพสินค้า เป็นต้น

จัดการประชุมร่วมระหว่าง ศพก. หลัก, ศพก. เครือข่าย, แปลงใหญ่ และสำนักงานเกษตรอำเภอ

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.(แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. มีการประชุมร่วมกันระหว่างเกษตรกรต้นแบบ และคณะกรรมการเครือข่าย เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นการพัฒนาฐานเรียนรู้ ความ ต้องการการพัฒนาในพื้นที่ โดยร่วมกันจัดทำแผนการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ร่วมกับ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชะเมา และได้จัดทำแผนพัฒนา ศพก. ของอำเภอเขาชะเมา

๑) การประเมินศักยภาพ ศพก. หลัก เป็นการประเมินการดำเนินงานของ ศพก. เพื่อให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ด้าน การผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมถึงการให้บริการทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมถึงการให้บริการทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร ในพื้นที่ โดยมีผู้ประเมิน ดังนี้

๑. นายเตวิชฐ์ สรรศรีสุวรรณ เกษตรอำเภอเขาชะเมา	ประธานคณะทำงาน
๒. นายวินัย ใจดี ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๓. นายเกียรติชัย ดวงผาสุข ศพก. เครือข่าย	คณะทำงาน
๔. นางสาวสายทิพย์ ทิพย์ปาน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ เลขาการ	

๒) วิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. เพื่อจัดทำแผนและแนวทางการพัฒนาโดยคณะกรรมการ ศพก. ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ การวิเคราะห์ศักยภาพของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลักอำเภอเขาชะเมา ได้ดำเนินการโดย คณะกรรมการ ศพก. ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชะเมา ผ่านการประชุมหารือ การลงพื้นที่สำรวจข้อมูล และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรของจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.(แผนราย ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยมีแผนดังนี้

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินงาน											
	งบประมาณ ๒๕๖๘					งบประมาณ ๒๕๖๙						
	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย
๑. การเตรียมการ												
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก. หลักและ ศพก. เครือข่าย	√											
- ประเมินศักยภาพ ศพก.หลัก		√										
- ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อพัฒนา ศพก.			√									
- ถอดบทเรียน ศพก. พัฒนา หลักสูตรการเรียนรู้			√	√								
๒.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.												
- ฐานเรียนรู้การผลิตไม้ผลและ ผักอินทรีย์					√	√	√					
-ฐานเรียนรู้การแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร					√	√	√					
- ฐานเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิต					√	√	√					
- ฐานเรียนรู้บัญชีต้นทุนอาชีพ					√							
๓. การอบรมเกษตรกร												
- อบรมการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ย อินทรีย์ชีวภาพ						√						
- สาธิตการจัดการศัตรูพืชแบบ ชีวภาพในมังคุด-ทุเรียน							√					
- อบรมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ GAP								√				
๔.ประชุมเครือข่ายและ วางแผนส่งเสริมการตลาด สินค้าอินทรีย์									√			
๕. ติดตามประเมินผลและ รายงาน										√		
- การรายงานความก้าวหน้า			√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
- การสรุปผลการดำเนินงาน					√							√

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันที่เกษตรกรและผู้บริโภคจำนวนมากประสบปัญหาด้านสุขภาพ อันเนื่องมาจากการใช้สารพิษและสารเคมีทางการเกษตร รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบนิเวศในพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนแนวทางการทำเกษตรแบบเดิมไปสู่การทำเกษตรที่ปลอดภัยและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น โดยแรงบันดาลใจหลักเกิดจากความตั้งใจในการ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร เพื่อปกป้องสุขภาพของตนเอง คนในชุมชน และผู้บริโภค ตลอดจนการฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จึงได้ปรับเปลี่ยนวิถีการเกษตรมาเป็น เกษตรอินทรีย์ โดยยึดแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความเข้มแข็งของสังคม และการจัดการทรัพยากรในชุมชนอย่างเหมาะสม แนวทางที่ดำเนินการ ได้แก่ การหยุดใช้สารเคมีในการผลิต การใช้ปุ๋ยหมักและสารชีวภาพเพื่อลดต้นทุนและรักษาคุณภาพดิน การจัดการสวนผลไม้ให้เป็นไปตามมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์และ GAP การผลิต แปรรูป และจำหน่ายผลผลิตอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ไม่เพียงส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังเป็นแบบอย่างในการขับเคลื่อนชุมชนไปสู่การทำเกษตรที่ปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยั่งยืนในระยะยาว

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ในปัจจุบันภาคเกษตรกรรมของไทยต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในด้านการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรไปยังตลาดต่างประเทศ ซึ่งมีข้อกำหนดและมาตรฐานที่เข้มงวดมากขึ้น โดยเฉพาะการตรวจสอบสารเคมีตกค้างในผลผลิต เกษตรกรจำนวนมากประสบปัญหาการถูกระงับการส่งออกหรือถูกตีกลับสินค้า อันเป็นผลมาจากการใช้สารเคมีเกินมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยประเทศคู่ค้า ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดการตระหนักรู้ และเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตของเกษตรกร โดยมุ่งสู่การทำเกษตรที่ปลอดภัย ได้มาตรฐาน และยั่งยืนมากยิ่งขึ้น การนำหลักวิชาการและเทคโนโลยีด้านเกษตรอินทรีย์เข้ามาช่วยในการผลิตจึงเป็นทางเลือกที่ตอบโจทย์ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการดินและปุ๋ยอย่างเหมาะสม การควบคุมศัตรูพืชด้วยวิธีชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีเพื่อตรวจสอบคุณภาพผลผลิต การพัฒนามาตรฐานการผลิตให้สอดคล้องกับ GAP และ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ผลผลิตของเกษตรกรมีคุณภาพปลอดภัย และเป็นที่ยอมรับในตลาดโลก แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันทางการค้าในระยะยาว

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ในการพัฒนาแปลงเกษตรอินทรีย์มั่งคุดและทุเรียน ได้มีการนำหลักวิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและสามารถแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ ต้นทุนการผลิต และคุณภาพผลผลิตอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้

๑. การลดการเกิดปัญหาดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม

- ปรับปรุงดินด้วยการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด เพื่อฟื้นฟูโครงสร้างดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุ และความสามารถในการอุ้มน้ำ

- ปลุกพืชคลุมดิน เพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน ลดการสูญเสียความชุ่มชื้น และควบคุมวัชพืช

- จัดระบบชลประทานแบบประหยัดน้ำ เช่น การใช้ระบบน้ำหยด ควบคุมปริมาณน้ำตามความต้องการของพืช

๒. การลดต้นทุนการผลิต

- ผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพใช้เองในสวน เช่น ปุ๋ยจุลินทรีย์หน่อกล้วย ฮอโมนไข่ น้ำส้มควันไม้ ลดการพึ่งพาปุ๋ยและยาที่มีราคาสูงจากภายนอก

- ใช้แรงงานและทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า ภายใต้หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง

๓. การลดการระบาดของศัตรูพืช

- ใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น บีที (*Bacillus thuringiensis*) และไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma*) เพื่อควบคุมหนอนและโรคพืชต่าง ๆ โดยไม่ทำลายศัตรูธรรมชาติ

- ติดตั้งกับดักแมลง (เช่น กับดักฟีโรโมน) เพื่อตรวจจับและลดปริมาณแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี

- ปลุกพืชสมุนไพรหรือพืชไล่แมลงรอบสวน เช่น ตะไคร้หอม บอระเพ็ด

๔. การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิต

- ปรับใช้เทคนิคการตัดแต่งกิ่งและจัดทรงพุ่มเพื่อเพิ่มแสงส่องถึง เพิ่มการออกดอกและติดผล

- วิเคราะห์ดินและใบพืชร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดิน เพื่อวางแผนการบำรุงพืชอย่างเหมาะสม

- ใช้ระบบ QR Code หรือระบบติดตามย้อนกลับ (traceability) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค

๕. การเพิ่มมูลค่าผลผลิต

- มีการแปรรูปผลผลิต เช่น น้ำมั่งคุดอินทรีย์ ไวน์มั่งคุด ช่วยยืดอายุการเก็บรักษาและเพิ่มรายได้

- พัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สื่อสารถึงมาตรฐานอินทรีย์ และมีฉลากรับรอง เช่น Organic Thailand หรือมาตรฐาน IFOAM

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเขาชะเมา ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการเกษตรโดยประยุกต์ใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีเกษตรที่เหมาะสม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และส่งเสริมการผลิตที่ปลอดภัยและยั่งยืน โดยมี ขั้นตอนในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร ดังนี้

๑. ศึกษาปัญหาและวิเคราะห์สภาพพื้นที่

- ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพื้นที่จริง เพื่อประเมินสภาพปัญหา ทั้งในด้านดิน น้ำ การใช้สารเคมี และการจัดการศัตรูพืช

- วิเคราะห์สถานการณ์ด้วยเครื่องมือ SWOT Analysis ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเขาชะเมา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการวางแผนพัฒนาเชิงระบบ จากผลการวิเคราะห์ จึงได้เลือกและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านเกษตรอินทรีย์ ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และความพร้อมของเกษตรกรในชุมชน

๒. วางแผนการปรับใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม

- คัดเลือกเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของเกษตรกร เช่น ระบบชลประทานแบบประหยัดน้ำ การจัดการศัตรูพืชด้วยชีวภัณฑ์ และการผลิตปุ๋ยชีวภาพใช้เอง

๓. ถ่ายทอดองค์ความรู้และฝึกอบรม

- จัดกิจกรรมฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในแปลงเรียนรู้ของ ศพก.

- ส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนมีส่วนร่วมในการทดลองและเรียนรู้ร่วมกัน (Participatory Learning)

๔. ทดลองและติดตามผลในพื้นที่จริง

- ดำเนินการทดลองใช้เทคโนโลยีในแปลงปลูกมังคุดและทุเรียนอินทรีย์

- ติดตามผลการเปลี่ยนแปลง เช่น คุณภาพดิน อัตราการรอดของต้นไม้ การลดลงของศัตรูพืช และต้นทุนการผลิต

๕. ประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

- ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีร่วมกับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

- ปรับปรุงแนวทางหรือวิธีการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดทำเป็นชุดความรู้ (Best Practice) เพื่อถ่ายทอดสู่เกษตรกรรายอื่น

๖. ขยายผลสู่เกษตรกรในชุมชน

- ส่งเสริมให้เกษตรกรนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง

- พัฒนาเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ในระดับชุมชน และสร้างช่องทางการตลาดสำหรับผลผลิตที่ได้มาตรฐาน

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑. การฟื้นฟูคุณภาพดินด้วยจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ

๒. การบำรุงต้นการสะสมอาหารด้วยน้ำหมักสูตรต่างๆ

๓. การกระตุ้นการออกดอกด้วยน้ำหมักสูตรต่างๆ

๔. การบำรุงผลการขยายผลด้วยน้ำหมักสูตรต่างๆ

๕. การจัดการโรคพืชด้วยน้ำหมักสูตรต่างๆ

๖. การจัดการแมลงด้วยน้ำหมักสูตรต่างๆ และการจัดการด้วยระบบชีววิธี

การทำจุลินทรีย์ท้องถิ่นการทำน้ำหมักสูตรต่างๆ และปริมาณการนำไปใช้

การทำปุ๋ยหมักและสมุนไพรไล่และกำจัดแมลงเป็นชุดความรู้ที่เรียนรู้มาจาก ศีระชะอโคก ซึ่งชุดความรู้ดังกล่าวเป็นชุดความรู้ของ ฮาน คิว โซ ประเทศเกาหลี มีกระบวนการหมักทำให้ได้สารสำคัญจากพืชและจากสัตว์ โดยใช้น้ำตาลทรายแดง (น้ำตาลอ้อย) เป็นตัวดึงดูดต่างๆออกจากพืชและสัตว์ ถ้าหมักพืชหรือผลไม้ จะใช้พืชหรือผลไม้ ๓ กิโลกรัม นำมาคลุกเคล้ากับน้ำตาลทรายแดง ๑ กิโลกรัม โดยหมักทิ้งไว้ ๑๕- ๒๐ วัน แล้วนำไปใช้ ถ้าหมักเนื้อสัตว์ จะใช้เนื้อสัตว์ ๑ กิโลกรัม นำมาคลุกเคล้ากับน้ำตาลทรายแดง ๑ กิโลกรัม หมักทิ้งไว้ ๓๐ วัน แล้วนำไปใช้ โดยบ้านสวนต้นน้ำได้ปรับสูตรการใช้น้ำตาลกับการหมักผักและผลไม้ โดยใช้ผักหรือผลไม้ ๑ กิโลกรัม คลุกเคล้ากับน้ำตาล ½ กิโลกรัม หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน เป็นการเพิ่มความเข้มข้นของน้ำตาลเพื่อช่วยดึงดูดสารต่างๆ ออกจากพืชและผลไม้ ส่วนการหมักพืชสมุนไพรบางชนิดที่มีน้ำในตัวน้อยก็ใช้กากกล้วยแก่ผสมเพื่อให้สมุนไพรที่หมักมีน้ำในการหมักเพิ่มมากขึ้น และก่อนจะนำน้ำหมักไปใช้จะต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของน้ำหมักแต่ละชนิดก่อน โดยพิจารณาดังนี้

๑) ไม่มีฟองก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ผุดขึ้น

๒) ดมน้ำหมักกลิ่นของน้ำหมักที่ได้จะไม่เหม็น และไม่มีการกลืนน้ำตาลเหลืออยู่ กรณีหมักเนื้อสัตว์จะมีกลิ่นหอมเหมือนซีอิ๊วหรือหอมเหมือนน้ำปลา กรณีหมักพืชและผลไม้จะมีกลิ่นหอมแบบหอมเปรี้ยว

๓) น้ำหมักที่ได้จะมี pH ต่ำ โดยมีค่า pH อยู่ระหว่าง ๓-๔

จุลินทรีย์ท้องถิ่น

ส่วนผสม ดินขุยไผ่ ๑ กิโลกรัม รำข้าว ๑ กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง ๒ ช้อนโต๊ะ

- นาดินขุยไผ่คลุกเคล้ากับรำข้าวให้เป็นเนื้อเดียวกัน

- นำน้ำตาลทรายแดงละลายน้ำปริมาณที่เหมาะสมเพื่อประสานดินขุยไผ่กับรำข้าวโดยปั้นเป็นก้อนขนาดเท่าผลส้มเขียวหวาน วิธีสังเกต ดินขุยไผ่กับรำข้าวเมื่อคลุกเคล้ากันแล้วนำมาบีบต้องไม่แตกจากกัน และต้องไม่เปียกมากจนแฉะเหนียว เมื่อปั้นก้อนเสร็จแล้วให้ตากไว้ในที่ร่ม ประมาณ ๕-๗ วันจะเกิดใยสีขาวรอบก้อนจุลินทรีย์สามารถนำไปใช้ได้

- นำน้ำตาล ๑ กิโลกรัม ผสมน้ำ ๑๐ ลิตร คนให้เข้ากัน นำก้อนจุลินทรีย์ ๑ ก้อนใส่ลงในน้ำ ทิ้งไว้ ๓ วัน จะได้น้ำจุลินทรีย์ ๑๐ ลิตร

- การนำไปใช้ นำน้ำจุลินทรีย์ ๑ ลิตรผสมน้ำ ๑๐๐ ลิตร ฉีดพ่นลงดินในแปลง ประโยชน์ช่วยเพิ่มจุลินทรีย์ในดิน ช่วยย่อยสลายอินทรีย์วัตถุและช่วยป้องกันโรคพืช

ปลาหมัก

ส่วนผสม ปลาทะเล หรือปลาน้ำจืด ๑ กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง ๑ กิโลกรัม

- นำปลา ๑ กิโลกรัม คลุกเคล้ากับน้ำตาล ๑ กิโลกรัม แล้วนำไปหมักในถังหมัก ระยะเวลา ๓๐-๔๕ วัน เมื่อครบกำหนดให้กรองเอาเนื้อปลาออกแล้วจึงนำน้ำปลาหมักไปใช้

- การนำไปใช้ นำน้ำปลาหมัก ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นลงดินในแปลง ประโยชน์ ช่วยเร่งการเจริญเติบโตของพืช

เนื้อมะพร้าวหมัก

ส่วนผสม เนื้อมะพร้าวหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ๑ กิโลกรัม น้ำสะอาด ๕ ลิตร

- นำเนื้อมะพร้าวที่หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ๑ กิโลกรัม ห่อด้วยตาข่าย ใส่ในถังหมักเติมน้ำสะอาด ๕ ลิตร หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน

- การนำไปใช้ นำน้ำเนื้อมะพร้าว ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร ฉีดพ่นต้นพืช ประโยชน์ ช่วยเร่งการเจริญเติบโตของพืช

เซรุ่มน้ำนม

ส่วนผสม น้ำข้าวข้าวหมัก ๓ วัน ๑ ลิตร นมจืด ๑๐ ลิตร

- นำนมจืด ๑๐ ลิตรผสมน้ำข้าวข้าวหมัก ๓ วัน ๑ ลิตร ใส่ในถังหมัก หมักทิ้งไว้ ๖ วัน จะพบว่ามีชั้นของแป้ง โปรตีน และไขมันลอยอยู่ข้างบน ตักไขมันที่ลอยอยู่ข้างบนออก ของเหลวสีเหลืองที่อยู่ข้างล่าง คือ แบคทีเรียกลุ่มผลิตกรดแลคติก นำของเหลวสีเหลืองเก็บไว้ในตู้เย็น หรือห้องควบคุมอุณหภูมิ

- การนำไปใช้ นำกรดแลคติก ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร ฉีดพ่นลงดิน หรือต้นพืช ประโยชน์ ช่วยเพิ่มขนาดของใบและผลของพืช ช่วยทำให้ดินร่วนและโปร่งขึ้น

หน่อกล้วยหมัก

ส่วนผสม หน่อกล้วยหั่นละเอียด ๑ กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม

- หน่อกล้วยหั่นละเอียด ๑ กิโลกรัม คลุกเคล้ากับน้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม นำใส่ถังหมัก หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน กรองเอากากออก นำน้ำหน่อกล้วยไปใช้

- การนำไปใช้ นำน้ำหน่อกล้วย ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร ฉีดพ่นต้นพืช ประโยชน์ ช่วยเร่งยอดอ่อน ช่วยให้ลำต้นดอกยาวขึ้น

กล้วยสุกหมัก

ส่วนผสม กล้วยสุก ๑ กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม

- กล้วยสุก ๑ กิโลกรัม จัดเรียงในถังหมักเป็นชั้นๆและนำน้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัมโรยปิดกล้วยแต่ละชั้น หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน กรองเอากากกล้วยออก นำน้ำกล้วยสุกไปใช้

- การนำไปใช้ นำน้ำกล้วยสุก ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๑,๐๐๐ ลิตร ฉีดพ่นต้นพืช ประโยชน์ ช่วยกระตุ้นการออกดอก ขยายผลให้ใหญ่ ช่วยสร้างความหวาน

หมากสงหมัก

ส่วนผสม หมากสง ผ่า ๑ กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม

- หมากสง ผ่า ๑ กิโลกรัม คลุกเคล้ากับน้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม นำใส่ถังหมัก หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน กรองเอาหมากสงออก นำน้ำหมากสงไปใช้

- การนำไปใช้ นำน้ำหมากสง ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๕๐๐ ลิตร ฉีดพ่นต้นพืช และพื้นดิน ประโยชน์ ช่วยป้องกันและรักษาเชื้อรา

บอระเพ็ดหมัก

ส่วนผสม บอระเพ็ด หั่นละเอียด ๖๐๐ กรัม กาบกล้วยแก่ ๔๐๐ กรัม น้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม

- บอระเพ็ด หั่นละเอียด ๖๐๐ กรัม กาบกล้วยแก่ ๔๐๐ กรัม คลุกเคล้ากับน้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม นำใส่ถังหมัก หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน กรองเอาบอระเพ็ดออก นำน้ำบอระเพ็ดไปใช้

- การนำไปใช้ นำน้ำหมักบอระเพ็ด ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๕๐๐ ลิตร ฉีดพ่นต้นพืช ประโยชน์ ป้องกันไวรัสในพืช ป้องกันและกำจัดหนอนกระทู้ต่างๆ

ต้นและใบชาหมัก

ส่วนผสม ต้นและใบชาหั่นละเอียด ๖๐๐ กรัม กาบกล้วยแก่ ๔๐๐ กรัม น้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม

- ต้นและใบชาหั่นละเอียด ๖๐๐ กรัม กาบกล้วยแก่ ๔๐๐ กรัม คลุกเคล้ากับน้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม นำใส่ถังหมัก หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน กรองเอาต้นและใบชาออก นำน้ำต้นและใบชาไปใช้

- การนำไปใช้ น้ำต้นและใบชา ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๕๐๐ ลิตรฉีดพ่นต้นพืช ประโยชน์ ป้องกันกำจัด แมลงวันทอง และเพลี้ยแป้ง

ใบ-กิ่งอ่อนสาบเสือหมัก

ส่วนผสม ใบ-กิ่งอ่อนสาบเสือหั่นละเอียด ๖๐๐ กรัม กาบกล้วยแก่ ๔๐๐ กรัม น้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม

- ใบ-กิ่งอ่อนสาบเสือหั่นละเอียด ๖๐๐ กรัม กาบกล้วยแก่ ๔๐๐ กรัม คลุกเคล้ากับน้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม นำใส่ถังหมัก หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน กรองเอาใบ-กิ่งอ่อนสาบเสี้ออก นำน้ำใบ-กิ่งอ่อนสาบเสือไปใช้

- การนำไปใช้ น้ำใบ-กิ่งอ่อนสาบเสือ ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๕๐๐ ลิตรฉีดต้นพืช ประโยชน์ ไล่และกำจัดหนอนเจาะหนอนไม่มีขน

ผักคูณหมัก

ส่วนผสม ผักคูณหมักหั่นละเอียด ๑๐๐๐ กรัม น้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม

- ผักคูณหั่นละเอียด ๖๐๐ กรัม กาบกล้วยแก่ ๔๐๐ กรัม คลุกเคล้ากับน้ำตาลทรายแดง ½ กิโลกรัม นำใส่ถังหมัก หมักทิ้งไว้ ๒๐-๓๐ วัน กรองผักคูณออก นำน้ำผักคูณหมักไปใช้

- การนำไปใช้ น้ำผักคูณหมัก ๑ ลิตร ผสมน้ำ ๕๐๐ ลิตรฉีดต้นพืช ประโยชน์ ไล่และกำจัด หนอนชอนใบ หอยทาก

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) มังคุด..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒๕.....ไร่-งาน-วา

๑.๒)ทุเรียน.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑๕.....ไร่-งาน-วา

๑.๓)พืชผักสมุนไพร.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....ไร่-งาน-วา

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)ไก่ไข่.....จำนวน.....๗๐.....(ตัว)

๓.๒) จำนวน.....(ตัว)

๓.๓) จำนวน.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ทุเรียน, มังคุด.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑)ค่าแรง..... เป็นเงิน.....๖,๐๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒)ค่าพลังงาน..... เป็นเงิน..... ๓,๓๐๐.....บาท/ไร่

๑.๓)ค่าปุ๋ย..... เป็นเงิน.....๒,๐๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔)ค่าอุปกรณ์ซ่อมบำรุง..... เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๑๒,๓๐๐.....บาท/ไร่

รายได้๔๕,๐๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....พืชผักสมุนไพร.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๓๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....แปรรูปผลผลิต.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....๑,๐๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....สวนยาง ...และไก่ไข่.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๒๖,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....มังคุด ทุเรียน.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๗๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ศพก. อำเภอลำทะเมนชัย เป็นจุดศึกษาดูงานที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรชาวสวนผลไม้ และผู้ที่สนใจในพื้นที่ตำบลห้วยทับมอญและพื้นที่ใกล้เคียง จัดให้มีสถานีเรียนรู้ที่แสดงเทคโนโลยีด้านการผลิตพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดย ศพก. หลัก เป็นศูนย์ถ่ายทอดความรู้เป็นสถานที่ศึกษาดูงานแก่เกษตรกร นักเรียน นักศึกษา และได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่องค์ความรู้ระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ อีกทั้งยังมีการแสดงและจำหน่ายผลผลิตอินทรีย์ และงานด้านการเกษตรอินทรีย์ต่างๆ เช่น

- เข้าร่วมงานแสดงสินค้าออร์แกนิก BIOFACH Southeast Asia ๒๐๑๘ และ ปี ๒๐๑๙
- กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดระยอง
- กิจกรรมร่วมแสดงสินค้างานผลไม้ ของดีจังหวัดระยอง
- กิจกรรมร่วมกับโรงเรียน เปิดตลาดขายสินค้าอินทรีย์ให้กับครูนักเรียนและผู้สนใจ
- เป็นสถานที่ถ่ายทอดการที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์
- เป็นแหล่งเรียนรู้การตรวจสอบคุณภาพน้ำจากสัตว์เล็กน้ำจืด (นักสืบสายน้ำ)
- เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องพลังงานสะอาด

นักศึกษามหาวิทยาลัยรำไพพรรณีศึกษาดูงานด้านเกษตรอินทรีย์

ต้อนรับเกษตรกรอำเภอบ้านค่าย วังจันทร์ ศึกษาดูงานด้านเกษตรอินทรีย์

บริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน) เยี่ยมชมสวนเกษตรอินทรีย์

ต้อนรับคณะอาจารย์และนักเรียนจาก จ.สงขลา ศึกษาดูงาน

ต้อนรับคณะดูงานจากเครือข่ายพลังงานสะอาด จ.ระยอง

ต้อนรับคณะอาจารย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ศึกษาดูงาน

ต้อนรับพี่น้องจาก สปป.ลาวศึกษาดูงาน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศวก. อำเภอเขาชะเมา มีการนำหลัก BCG Model มาปรับใช้ใน ศวก. เพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักการของ BCG Model ที่นำมาปรับใช้ในเกษตรอินทรีย์

B = Bio Economy (เศรษฐกิจชีวภาพ) เน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่อย่างมีคุณค่าและยั่งยืน
การปรับใช้ใน ศวก.

- ส่งเสริมการใช้ พืช พันธุ์พืชท้องถิ่น ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม
- ใช้ จุลินทรีย์ชีวภาพ สำหรับฟื้นฟูดินและควบคุมศัตรูพืช
- ใช้วัตถุดิบชีวภาพในพื้นที่ เช่น เศษพืชผล สมุนไพร มาหมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์

C = Circular Economy (เศรษฐกิจหมุนเวียน) เน้นการนำทรัพยากรกลับมาใช้ซ้ำ ลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด

การปรับใช้ใน ศวก.

- ผลิต ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ จากเศษวัสดุทางการเกษตร
- ระบบ การหมุนเวียนน้ำใช้ เช่น นำกลับมาใช้รดพืช หรือนำไปหมัก
- เศษพืชจากแปลงผัก ใช้เลี้ยงสัตว์ มูลสัตว์กลับมาใช้บำรุงดิน
- ปลูกพืชหมุนเวียน ลดการสะสมโรคและแมลง ลดการใช้สารเคมี

G = Green Economy (เศรษฐกิจสีเขียว) เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อม
การปรับใช้ใน ศวก.:

- ใช้ พลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์
- ปลูกพืชคลุมดิน ลดการพังทลายของหน้าดิน และเก็บความชื้น
- ส่งเสริมการลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ด้วยการไม่ใช้ปุ๋ยเคมี
- ปลูกไม้ยืนต้นรอบแปลง เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ
- อนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ ใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรใน ศพก.)

ศพก. อำเภอลำทะเมนชัย มีการดำเนินกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์เพื่อตอบแทนให้แก่ชุมชนหลากหลายกิจกรรม เช่น เป็นที่ปรึกษาด้านต่างๆ เป็นสถานที่จัดงาน ฯลฯ การทำสวนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ การทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การปลูกพืชที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ เน้นการพึ่งพากระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพและวงจรของธรรมชาตินำมาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนวัตกรรมและองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ มีการปลูกไม้ยืนต้น พืชสมุนไพร ไม้ประจำถิ่น ผสมผสานกันภายในแปลง และมีการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยการปลูกพืชคลุมดิน สร้างความชุ่มชื้นให้แก่ผิวดิน ปลูกสวนป่าเพื่อประโยชน์เป็นไม้ใช้สอยแล้วยังให้ประโยชน์ทางอ้อมในการสร้างความชุ่มชื้น ช่วยต้านกระแสลมและรากของต้นไม้ช่วยป้องกันการพังทลายดิน และเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่า

แปลงปลูกผักอินทรีย์เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นายภคิน ทองเพชรบุรพา เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการทำสวน และเป็นต้นแบบทำเกษตรแบบปลอดภัย (เกษตรอินทรีย์) โดยมีแนวทางการทำเกษตรตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม บนฐานความต้องการและการจัดการ ทรัพยากรในท้องถิ่นของชุมชน การจัดการของ ศพก. โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมของการ ปลูกพืชในพื้นที่ โดยดูข้อมูลของชนิดดินจากการวิเคราะห์ของพื้นที่ เพื่อให้เกิดการทำเกษตรที่ยั่งยืน และเกษตรกร/หน่วยงานต่างๆ สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาในพื้นที่และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

นายภคิน ทองเพชรบุรพา เป็นวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรอินทรีย์ ที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกรผู้สนใจ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการทำเกษตรแบบยั่งยืน ปลอดภัยและมีผลดีกับแนวทางของ BCG Model (เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว) โดยถ่ายทอดเทคนิคการทำเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดการดินและปุ๋ยอินทรีย์ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ การใช้จุลินทรีย์เพื่อฟื้นฟูดิน การควบคุมโรคแมลงแบบชีววิธี นอกจากนี้ ศพก. อำเภอเขาชะเมายังเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน เปิดพื้นที่เป็น แปลงเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ สำหรับบุคคลทั่วไป หน่วยงานราชการ นักเรียน นักศึกษา หรือภาคเอกชนที่สนใจ มีแปลงปลูกพืชผักอินทรีย์ ระบบจัดการน้ำและอินทรีย์วัตถุ การเลี้ยงสัตว์ในระบบเกษตรผสมผสาน ระบบหมุนเวียนทรัพยากรแบบ BCG Model ในการดำเนินกิจกรรมมีการฝึกปฏิบัติจริงในแปลงเรียนรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเรียนรู้ ภาคปฏิบัติ ด้วยตนเอง เช่น การหมักปุ๋ยอินทรีย์ การทำฮอร์โมนพืชจากธรรมชาติ การดูแลแปลงผักโดยไม่ใช้สารเคมี และการจัดการแมลงศัตรูพืชด้วยน้ำหมักสมุนไพร เป็นต้น

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

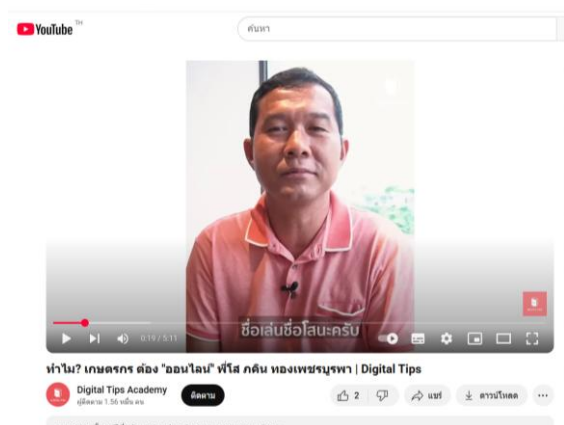
นายภคิน ทองเพชรบุรพา นอกจากจะเป็นประธานศูนย์ ศพก. อำเภอเขาชะเมา ยังรับหน้าที่อีกหลายบทบาทของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น ประธานสมาคมพันธ์เกษตรกรมัยยั่งยืนระยอง เลขาฯ วิสาหกิจชุมชนสร้างอาหารปลอดภัยอำเภอเขาชะเมา การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้านเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้ของนายภคิน ทองเพชรบุรพา ไม่เพียงเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ด้าน เกษตรอินทรีย์ และการทำเกษตรแบบยั่งยืนเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ของชุมชน ซึ่งให้บริการอย่างครอบคลุม ทั้งด้านวิชาการ คำปรึกษา และการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยมีบทบาทของศูนย์ในการให้บริการและเผยแพร่ความรู้ ให้คำปรึกษาและข้อมูลวิชาการด้านการเกษตร บริการให้คำแนะนำเรื่องการปรับปรุงดิน, การผลิตปุ๋ยอินทรีย์, การจัดการโรคแมลงแบบชีววิธี สนับสนุนการใช้แนวทาง BCG Model ในภาคการเกษตร ส่งเสริมการวางแผนการผลิตอย่างเหมาะสมตามฤดูกาล มีการเผยแพร่ความรู้ผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook: แชรืบทความ, คลิปความรู้ YouTube ถ่ายทอดกระบวนการผลิต, เทคนิคการเกษตรอินทรีย์แบบลงมือทำ LINE โดยกลุ่มพูดคุย/ตอบคำถามกับเกษตรกรแบบเรียลไทม์ นอกจากนี้ยังมีการสร้างเครือข่ายการสื่อสารกับ ศพก.เครือข่าย และกลุ่มแปลงใหญ่มีการเชื่อมโยง

กับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย และ กลุ่มแปลงใหญ่ในอำเภอเขาชะเมา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และเทคนิคใหม่ ๆ ร่วมกันวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง

นำสวนต้นน้ำ ของนายภคิน ทองเพชรบุรีพา ไปผ่านลพบุรีทิมอยู่ อำเภอเขาชะเมา ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จาก สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) ได้แก่ มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ IFOAM มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ สหภาพยุโรป (EU) มาตรฐานระบบอินทรีย์แคนาดา ซึ่งเป็นมาตรฐานสากล ทำให้สามารถขายส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศพก. อำเภอเขาชะเมา โดยการดำเนินงานของ นายภคิน ทองเพชรบุรีพา มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ และการจัดการทรัพยากรเพื่อการเกษตรแบบยั่งยืนให้แก่เกษตรกรใน โดยการขยายผลจากแปลงเรียนรู้ของศูนย์ฯ สู่เกษตรกรในชุมชนและนอกพื้นที่ เผยแพร่ข้อมูลความรู้และเทคนิคการเกษตรผ่าน Facebook, YouTube, Line โดยเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมสามารถนำแนวทางต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเองได้ เช่น ปรับเปลี่ยนการใช้ปุ๋ยเคมีมาใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้สามารถลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีได้ ๓๐-๕๐% โดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตเอง เพิ่มผลผลิตอย่างยั่งยืนดินมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น ทำให้พืชแข็งแรง ต้านทานโรคและแมลงดีขึ้น ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค ไม่มีการใช้สารเคมีตกค้างสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภคในชุมชนเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน เกษตรกรสามารถแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน สร้างรายได้เพิ่มขึ้นเกิดผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น ปุ๋ยหมักบรรจุถุง น้ำหมักชีวภาพสมุนไพร ที่สามารถจำหน่ายได้ในชุมชน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

การดำเนินงานด้านการเกษตรอินทรีย์ของ นายภคิน ทองเพชรบุรีพา มีจุดเด่นสำคัญในด้าน การมีส่วนร่วมกับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหา ผ่านกลไกเวทีประชาคม และความร่วมมือกับองค์กรภาคีต่างๆ ร่วมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้กับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในชุมชนและเกษตรอินทรีย์เครือข่ายผ่านสมัชชาพันธมิตรเกษตรกรยั่งยืนระยองและสำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

เป็นผู้นำในการบริหารจัดการและการดำเนินงานขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆของ ศพก. เป็นผู้นำทางความคิดและการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร เป็นตัวกลางในการประสานงานของ ศพก. , ศพก. เครือข่าย และหน่วยงานต่างๆ ในด้านการเกษตร

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน หนึ่งในความภาคภูมิใจของ นายภคิน ทองเพชรบุรพา ในการดำเนินงานเป็นประธาน ศพก. คือ การได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนภาคการเกษตรของชุมชน ผ่านการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ได้เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเกษตรของชุมชน เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาดูงาน รับคำปรึกษา ฝึกปฏิบัติจริง และนำความรู้กลับไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง เป็นพื้นที่ของการรวมพลังของชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรร่วมกัน และการได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายเกษตรกรมายังยืนในการทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมต่อข้อมูลและองค์ความรู้

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ความเป็นผู้นำในรูปแบบทางการ

- ดำรงตำแหน่งประธานสมัชชาพันธ์เกษตรกรมายังยืนระยอง มีบทบาทในการกำหนดทิศทาง ขับเคลื่อน และสนับสนุนกิจกรรมด้านเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดระยองและจังหวัดใกล้เคียง เช่น การส่งเสริมการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์, การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ, การผลักดันนโยบายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ

- ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทในด้านบริหารจัดการและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ พร้อมประสานงานกับหน่วยงานรัฐและเครือข่าย ศพก. อื่น ๆ

ความเป็นผู้นำในรูปแบบไม่เป็นทางการ

- เป็นจิตอาสาถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ด้วยความมุ่งมั่นและเสียสละ นายภคิน ทองเพชรบุรพา ได้อุทิศตนเป็นวิทยากรอิสระ ถ่ายทอดประสบการณ์และองค์ความรู้จากแปลงจริงให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเปิดบ้านเป็นพื้นที่เรียนรู้ สาธิตการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ำหมักชีวภาพ และการจัดการระบบเกษตรแบบยั่งยืน

- เป็นผู้นำทางความคิดในชุมชน

มีบทบาทสำคัญในการจุดประกายแนวคิดเรื่อง “การพึ่งพาตนเองทางการเกษตร” และ “เกษตรอินทรีย์เพื่อสุขภาพ” เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเกษตรกรว่าเป็น “แบบอย่าง” ในการเปลี่ยนผ่านจากระบบเกษตรเคมีสู่ระบบเกษตรปลอดภัยที่ยั่งยืน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อถ่ายทอดความรู้ เทคนิค และประสบการณ์ต่างๆที่เกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งเสียสละพื้นที่และทรัพยากรส่วนตัวในการจัดตั้ง ศพก. เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้ ติวงานของคนในชุมชน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

การทำประโยชน์ให้ผู้อื่นเป็นการทำประโยชน์ให้กับตนเองและประเทศชาติ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- นายภคิน ทองเพชรบุรพา ประธาน ศพก.
- สมาชิกเครือข่าย ศพก.
- เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชะเมา

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- กระบวนการถอดบทเรียน มีการกำหนดประเด็น รวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมเวที นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และจัดทำในรูปแบบเอกสารการถอดบทเรียน
- เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน มีการสัมภาษณ์ การระดมสมอง การสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลภาพถ่าย

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหาในการจัดเวทีการถอดบทเรียน ศพก. คือ เจ้าหน้าที่ยังไม่มีความรู้ในการจัดเวที การซักคำถามยังไม่สามารถทำให้ตรงประเด็นได้ ขาดทักษะในการดำเนินเวที

ข้อเสนอแนะ คือ เจ้าหน้าที่ควรมีประสบการณ์ในการจัดเวทีถอดบทเรียนก่อนการลงมือปฏิบัติจริง

๑. เกษตรกรบางรายไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากไม่มั่นใจในความรู้ของตนเอง หรือไม่คุ้นชินกับรูปแบบเวทีเสวนาแบบเปิด

๒. การสื่อสารระหว่างผู้จัดเวทีและผู้เข้าร่วมไม่ชัดเจน ใช้ภาษาทางวิชาการมากเกินไป ทำให้ผู้เข้าร่วมบางรายไม่เข้าใจ หรือไม่กล้าซักถาม

๓. ข้อมูลที่ได้รับยังขาดความลึก เกษตรกรมักเล่าเพียงผลลัพธ์หรือปัญหาทั่วไป ไม่สามารถลงลึกถึงเหตุของความสำเร็จ/อุปสรรค

๔. ขาดการจัดบันทึก/รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ไม่มีเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรเฉพาะในการบันทึก จึงอาจทำให้ข้อมูลตกหล่นหรือไม่สมบูรณ์

๕. ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ไม่สามารถจัดเวทีได้นานพอ หรือไม่มียงบประมาณในการติดตามผลหลังการถอดบทเรียน

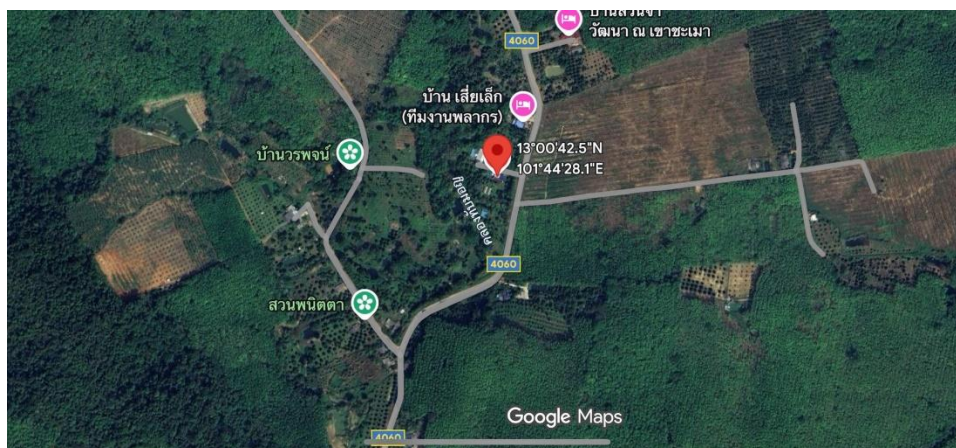
ข้อเสนอแนะ คือ เจ้าหน้าที่ควรมีประสบการณ์ในการจัดเวทีถอดบทเรียนก่อนการลงมือปฏิบัติจริง

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

แผนที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเขาชะเมา

สถานที่ตั้ง : บ้านสวนต้นน้ำ หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยทับมอญ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

พิกัด : Longitude ๑๐๑.๗๔๑๑๓๘๙ , Latitude ๑๓.๐๑๑๘๐๕๖

เครือข่าย : ศูนย์เรียนรู้การผลิตมังคุด หมู่ที่ ๑ ตำบลน้ำเป็น อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

ศูนย์เรียนรู้การผลิตไม้ผลอินทรีย์ หมู่ที่ ๓ ตำบลน้ำเป็น อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสำนักกะเบา หมู่ที่ ๕ ตำบลน้ำเป็น อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านน้ำเป็น หมู่ที่ ๖ ตำบลน้ำเป็น อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ ๕ ตำบลเขาน้อย อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนห้วยทับมอญ หมู่ที่ ๒ ตำบลห้วยทับมอญ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง